

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VII.

Dunaj, 29. junija 1927.

Št. 26.

Cerkev in materni jezik.

Bog zapoveduje v 4. zapovedi: Spoštuj očeta in mater. Spoštuj tudi to, kar si prejel od očeta in matere. Spoštuj torej tudi jezik, ki si ga prejel od očeta in matere.

Tvoja dolžnost je, da spoštuješ svoj materni jezik. Ti imaš pa tudi pravico terjati, da tudi drugi spoštujejo tvoj materni jezik. Človek je oseba, in z razumom in prosto voljo obdarjeno človeško osebnost je treba spoštovati. Ni dovoljeno delati s človekom kakor z živaljo. K človeški osebnosti pa spada tudi jezik. Človek ima pravico posluževati se, ohraniti in gojiti svoj materni jezik. To je njegova od Boga mu dana človeška pravica, ki mu je nima nihče pravice vzeti. Drugi imajo dolžnost z njegovo osebnostjo vred spoštovati tudi njegov jezik.

Vidimo torej, da je kruta žalitev naših naravnih, t. j. od Boga nam danih človeških pravic, če naš slovenski jezik zasmehujejo kot manj ali nič vreden, če ga ponižujejo in zatirajo. Nihče nima pravice, da bi delal z našim jezikom, kakor s krepko primero pravimo, „kakor svinja z mehoma“!

Mi imamo pravico do svojega jezika. Pravico imamo ta jezik gojiti in ohraniti. Pravico imamo, in sicer naravno, od Boga dano pravico, da se naša deca v šoli dobro izobrazi tudi v svojem maternem jeziku. Ne pa tako kakor sedaj, ko se naši otroci v šoli niti brati, niti pisati se naučijo slovenski! Oblasti, ki nam jemljejo to našo pravico, si po krivici prilaščajo oblast, ki je nimajo! Kajti nihče nima pravice jemati človeku njegovih naravnih pravic! Nihče, tudi ne nobena državna ali deželna oblast! Oblasti, ki to delajo, prestopajo svoj delokrog in stoje v očitnem nasprotju z etiko ali moralno! Tem bolj žalostno, če to delajo oblasti, ki se naslanjajo na krščanske stranke! To ni krščansko!

Nadalje imamo pravico, da se nam v maternem jeziku oznanjujejo zveličavne resnice svete vere, zlasti tudi, da se naša deca uči veronauka v šoli v svojem maternem jeziku. Pravico imamo, da se vrši v cerkvi petje, molitev, spovedovanje v našem maternem jeziku.

Smatramo za napad na naše od Boga nam dane človeške pravice, kjer se na katerikoli način te pravice našega jezika kratijo in omejujejo. Da, krivičen atentat ali napad na pravice naše osebnosti je to!

To so splošno veljavna načela o neodvzetnih človeških pravicah.

Naravno je, da se tudi višje cerkvene oblasti držijo teh načel, načel krščanske etike. Tako je n. pr. kn. šk. krški ordinarijat v svoji vlogi od 11. jul. 1910, št. 3078, naslovljeni na kn. šk. dekanjski urad Celovec—okolica izjavil in potrdil: „In der religiös-sittlichen Erziehung der Kinder ist der Gebrauch und die Pflege der Muttersprache von grösster Wichtigkeit. (V versko-nravní vzgoji otrok je raba in gojitev maternega jezika največje važnosti.) Das f. b. Konsistorium hat die Katecheten stets verpflichtet, den Religionsunterricht möglichst in der Muttersprache und daher auch im ängsten Anschluss an das christliche Elternhaus und heimatliche Gotteshaus zu erteilen. (Kn. šk. konzistorij je vedno zahteval od katehetov, da poučujejo verouk čim najbolj v maternem jeziku — kaj pravite k temu gg. katehetje v Grabštanju, Timenici, Št. Lipšu itd. itd. — in zato v najožji naslonitvi na krščansko domačo hišo božjo.) Es ist als unabänderlicher Grundsatz festzuhalten, dass die Sprache der religiösen Vorträge für eine Gemeinde auch die Unterrichtssprache für die Schule sei. (Za nespremenljivo načelo je smatrati, da je jezik verskih govorov za občino tudi poučevalni jezik za šolo.) Niemand wird leugnen, dass die

Kultivierung der Muttersprache besonders in religiös-sittlicher Beziehung von grösster Wichtigkeit ist, weshalb auch der Religionsunterricht in dieser Sprache zu erteilen ist. (Nihče ne bo tajil, da je gojitev maternega jezika zlasti v versko-nravní vzgoji največje važnosti; zato tudi se mora veronauk poučevati v tem jeziku.)“

Tako škofijske odredbe temelječe na večno veljavnem naravnem zakonu.

Katehetu torej ni na prosto dano, če hoče slovensko deca poučevati veronauk v slovenskem maternem jeziku ali ne. Ne, katehet je v svoji vesti dolžan slovensko deca učiti krščanske resnice v slovenskem jeziku.

V Jugoslaviji je belgrajski nadškof Rodič dal banatskim Švabom slovesno zagotovilo, da se bo njihov jezik gojil v cerkvi pri pridigi, petju, molitvi in spovedovanju. „Da vsak more Boga slaviti v molitvi in petju v jeziku svojih očetov in mater in da more vsakdo poslušati besede večne Resnice v jeziku svojih prednikov.“

Banatski Nemec dr. Grassl piše v graški „Tagespost“ z dne 26. V. t. l., ko razpravlja o rabi nemškega jezika v cerkvi v Jugoslaviji: „Vernost in cerkvenost moreta samo tedaj uspevati, če se naš od Boga hoteni materni jezik ne le ne spodrine, marveč če se od vseh za to poklicanih ljubeznivo goji. Veronauk, ki sploh zasluži to ime, je vendar mogoč le v maternem jeziku. Kako naj nemška mati uči otroka moliti, če ne v nenadomestljivih glasovih materinščine? Razpad maternega jezika je razpad vernosti in razpad cerkvenosti!“

Tako je! Zato tudi mi najodločnejše obsojamo in protestiramo proti atentatu na naše svete človeške pravice, da so v zadnjih letih iz mnogih naših cerkva izrinili naš slovenski materni jezik, da celo naše dece mnogokje ne učijo več verskih resnic v njenem maternem jeziku!

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Kapelški punt.

(Nadaljevanje.)

Dne 24. septembra 1473 so prihrumeli krvoločni Turki skozi Kokro čez Jezerski vrh in iz Solčave čez Št. Lenart v Kaplo, ki so jo požgali. Kapelčani so zbežali v skalovje v Tabrih in od tam valili kamenje na Turke in jih tako 17 ubili in zajeli 200 konj. Ker so Turki večkrat vpadali v te kraje, so sklenili Korošci, da se zavarujejo. Sezidali so leta 1479. v kapelški soteski trdnjavo, ki se imenuje Tabri. Od teh trdnjav se vidijo še sedaj na obeh straneh Bele na strmih skalah razvaline. Trdnjavi sta bili med seboj zvezani z visokim zidom, ki je segal čez Belo. Na cesti pa so bila železna vrata. Ko so dogotovili tabre, so bili ljudje tako veseli, da je nastala celo narodna pesem, od katere so znane le dve vrstici:

O ti preljuba kremlica,
Ti si naša zabranica.

Narodna pripovedka ve povedati, da so prišli leta 1783 Turki sem od Podjunske doline. Njim na čelu je bil Ahmet-paša. Turek je požgal Reberco in:

Z junske doline če v Kaplo predreti,
V cerkvi Marije hlev konjski imeti.

Toda Kapelčani zajeziio Belo v Tabrih, voda nastopa tako visoko, da stoji že do podnožja D. M. v Trnju. Paša stopi na oro v skalovje in ko zagleda odtod Kaplo in romarsko cerkev D. M., zagrozi, da potopi Kapelčane v krvi, cerkev pa spremeni v konjski hlev. Ali v nebeški zarji se zasveti tedaj Marijino ime, iz jasnega neba trešči strela v turškega pašo, slap zruši pečevje in stisne podobo turške glave v skalo, jez se podere in poplavi Turke, ki se potopijo v Beli. Turški sultan je nabil pozneje v globoki Turčiji železna pisma, da ne pride več v ušive Luče, lažnivo Solčavo in železno Kaplo. Od tistega časa se imenuje Kapla železna, Luče pa je označil ušive, ker so baje Turke uši snedle, Solčavani pa so sovražnika ob gosti megli zapeljali v bregad „neklo“, kjer so se vsi pobili.

Do Matere božje v Trnju je imelo ljudstvo veliko zaupanje in ljubezen. Od daleč so hodili romarji tu sem na božjo pot v tolikem številu, da je bilo koncem XVIII. stoletja na binkoštni praznik 7000 ljudi pri obhajilu. Zgodili so se tudi čudeži, kar kaže 25 votivnih podob iz prejšnjega stoletja.

Tako je postala ta cerkev znana daleč okoli po Koroškem in tudi na Štajerskem noter do Gornjega grada. Vsako leto so romali ljudje k tej cerkvi, posebno pa na veliko in malo Gospojnico ter na praznik Marijinega imena.

A reforme cesarja Jožefa II. tudi tej cerkvi niso prizanesle in to je povzročilo dosti raz-

burjenja. Začetek pa je bil na dan Šimanovega sejma v Kapli leta 1785.

Ta sejem je eden največjih posebno radi tega, ker je treba nakupiti stvari, ki se rabijo preko zime.

Že osem dni prej je dal trški sodnik Hagen pri rotovškem oknu postaviti leseno roko z mečem v roki v znamenje, da je od tega časa vsak, ki pride v območje trga, podvržen tem postavam in uživa tudi zaščito trške oblasti.

Že dan pred sv. Šimanom so se pripeljali trgovci iz daljnih krajev, tako iz Celovca, Velikovca, Pliberka. Po gostilnah je postalo življenje živahno, gostilničarke so potiskale kar po cela teleta in svinje v veliko peč, da drugi dan ni toliko dela.

Pri Bošteju in Kocelnu so se že napolnili prostori in vsa prenočišča so bila oddana. Trgovci in kramarji so sedeli po skupinah skupaj in se živahno pogovarjali, saj je vsaki upal, da bo drugi dan prodal kolikor mogoče veliko blaga. Še dolgo v noč je trajalo živahno življenje, posebno še pri Mažarju, kjer so se zbirali mladi fantje. Prišel je tudi slepi Gregelj in raztegoval svojo harmoniko, da je prešalo daleč naokrog. Toda to ni oviralo mladih ljudi, da bi se ne zasukali z dekletki, ki so jih fantje kmalu privedli iz sosednih hiš.

(Dalje sledi.)

Nekaj upanja za kmete.

Dne 26. majnika do 1. junija je zboroval v Rimu mednarodni kmetijski shod. Čas je že, da se z gospodarskimi vprašanji pečajo tudi zastopniki kmeta in ne samo zastopniki tovarniških delavcev, trgovcev in obrtnikov. Le ti stanovi več berejo, se bolj pečajo s politiko in vedo, koliko je odvisno od praktične gospodarske politike. Kmet se je za vse to do zdaj malo zanimal; živel je zase, skromno kakor vedno, zadovoljen z malim, navajen obilnega dela in zaupajoč, da ga le ne bodo težje obremenili nego zamore nositi. A kmečke razmere so postale po vojni, zlasti v naši Avstriji, neznosne, tako neznosne, da jadramo naravnost proti polomu, ko kmet več toliko ne zasluži, da plača davke in posle. Avstrijski kmet pač kmetijski kongres v Rimu lahko pozdravlja kot znak nove dobe, ki se bo ozirala tudi na njega.

Mednarodna konferenca se je najprej pečala s splošnim položajem kmetijstva. Tajnik konference Čeh dr. Borel je bil poročevalec. Dokazoval je, da se je cena kmetijskih pridelkov zadnja leta v razmerju s cenami drugih potrebščin naprej slabšala. Leta dokaz je bil mogoč, ker švicarski kmetijski sekretariat predlaga natančne račune o kmečkem gospodarstvu. Samo z računom o rentabiliteti se more svetu položaj pojasniti in samo s takimi računi se bo delavca zamoglo, da pripusti tudi kmetu pravično plačo za trdo njegovo delo. Brez računa mestno ljudstvo ne verjame, da kmet tako težko izhaja. Položaj kmetijstva je zdaj povsod, tudi tam, kjer se žito izvažja, neugodnejši nego pred vojno. Vsa javnost, zlasti vlade, naj bodo na to dejstvo pozorne! Delovne razmere na deželi ne smejo biti težavnejše kakor v mestu. Dobrobit naroda in zmaga nad krizami je najprej odvisna od položaja na kmetih. Položaj na kmetih je pa odvisen od cene žita in mesa, od zasužuranega dela, od varnosti zasebne lasti in od višine davkov, ki ne smejo biti večji, nego jih ljudstvo zamore prenesti. Kmet ni nasprotnik tovarne in trgovcev, koristi so skupne, noben del gospodarstva se naj ne protežira in noben naj se ne zapostavlja.

Posebno se je govorilo na kongresu o pridelavanju žita. Dolžnost gospodarjev je, pridelavati na svojem zemljišču čimveč pridelka, ki za hektar le zelo počasi napreduje, in konzumu ponuditi čimveč domačega blaga. Kmečki zastopniki pa niso zahtevali, da se naj morebiti umetno vzdržuje visoka cena žita in moke.

Kongres se je bavil tudi z vprašanjem, kako bi se moglo doma pridelati potrebno meso. V prekomorskih krajih raste konzum, ljudi začinjajo tam sami več zavživati in tako pride čas, ko prekomorski kraji ne bodo več imeli dosti mesa za nas. Zato je treba napeti vse sile, da se doma pridelata tudi čimveč mesa, kar je le mogoče, če se živinoreja in svinjereja izplačata.

Posebno zanimivo je bilo menda razpravljanje o organiziranju človeškega dela na kmetih. O ti stvari je poročal dr. Brdlik, bivši češki poljedelski minister. Sklenila se je resolucija: Znanstvena organizacija ali racionalizacija (pametna ureditev) človeškega dela v zvezi s poljedelstvom je postala kar najnujnejša potreba. Premotriti je treba delo in njega uspeh, ter vse tako urediti, da se z malim največ doseže; tako se bo dvignilo zdravje in blagostanje ljudstva na kmetih. Kongres priporoča, naj se po vseh deželah vpostavi uradi, ki bi proučevali to racionaliziranje kmečkega dela. Trenotno se seve ne bo dalo bogve kaj napraviti. Vsekako bodo sklepi kmetijske konference učinkovali tudi na mesta in na mestne prebivavce. Svetu je treba na ves glas povedati, in konferenca mu je zopet zabičevala, da je blagobit države odvisna od prospevanja kmetijstva in da ne gre naprej kmečke ljudi slabše plačevati, a jim nalagati več dela nego drugim. Državni in deželni žbori naj sklepajo stroške kedar je mogoče najti kritja, ne sme pa biti, da bi se najprej dovoljevalo za vse mogoče in potem ljudem nalagala bremena, za katera ni zaslužka.

POLITIČNI PREGLED

Koroška. Dne 23. junija se je vršila predaja uradnih poslov novemu deželnemu glavarju in novi vladi. G. Schumy se je poslovil od uradništva in naglašal dobro razmerje, ki je vladalo med njim in uradništvom. Pri poslovnem zasedanju stare vlade je opozoril na spremembe, ki so se vršile v času njegove vlade, ki je vladala tri in tričetrt leta. Ko so se posli protokolarično predali, položijo novi namestniki deželnega glavarja Neutzler in Leer ter deželni svetniki Lora, dr. Angerer, dr. Zeinitzer in Schumy prisego v roke deželnemu glavarju dr. Lemischa. Nato pozdravi deželnega glavarja uradništvo. Ravnatelj deželnega urada Wolsegger pozdravi deželnega glavarja in pravi, da uradništvu ni nova oseba. Obljubi mu v imenu uradništva vestno poslovanje in prosi, da se zavzame tudi za gnotne razmere uradništva. Deželni glavar dr. Lemisch pravi, da morajo izvoljeni in uradniki interese javnosti predvsem zastopati. Že v precejšnji dobi je dobro izhajal z uradništvom, ki bo tudi sedaj obdržalo moč, ako se vzdrži politiziranja. Uradništvo naj posluje strogo po zakonu in naj brani posebno slabše.

O združitvi z Nemčijo se ob vsaki priliki govori. Človeku se doždeva, da je postala Avstrija neke vrste stara devica, ki si na vsak način misli dobiti ženina, pa naj stane kar hoče. Ne mine dneva, da bi se ne govorilo o sorodnosti src, ki spajajo Nemčijo in Avstrijo, in takoj bi se vzeli, ko bi mogli dobiti blagoslova. Avstrija se ponuja s tako vnmom, da mora nemški ženin že v resnici postati pozoren in malo natančneje pogledati doto svoje izvoljenke. Kdor se preveč vsiljuje, se navadno sam odbija. Mislili smo, da nas Nemčija ne mara, ker še nismo reinrassig, pa kakor čujemo iz ust namestnika deželnega glavarja Leera ob priliki obiska nemškega društva za čuvanje gradov, je tudi ta madež že odpravljen. Nevesta postaja lepša! „Najdejo se dokumenti, da na Koroškem ni samo viteški in meščanski sloj že od nekdaj bil nemški, ampak tudi javno življenje. Govori se, da so Korošci mehke narave. Koroški Nemci pa so bili trdi dovolj, da so se branili od ustanovitve južne pokrajine (Südmarke) pa do današnjih dni zoper zmage pijane sovražnike na jugu in vzhodu z orožjem in glasovnicami v roki in obdržali deželo nemško in prosto.“ Tako je govoril g. Leer. Gotovo je dober mešetar in bo prišlo radi tega do zveze, od katere se nadejajo tolike koristi. V resnici so pri nas izvzemši naše stranke vse na snubitvi in da se ob takih slavnostnih prilikah zanemarja gospodarstvo, se vidi na vsakdanjem življenju. Nevesta pač rada sanja o bodočnosti in si ustvarja življenje tako lepo in prijetno, da ji prav nič ni do resnega dela, posebno še, če upa na bogatega ženina. Dokler ne pride do objemu ljubečih se src, pač ne more biti bolje. To hrepenenje navdaja zaljubljenca in se izraža v vsem zavnem življenju. Pa nikdo ne brani, da si ne ustvarita Avstrija in Nemčija povsem enake postave, kot se je v nekaterih slučajih že zgodilo, da si ukinita carinske meje, da si priznata medsebojno državljanje, skratka, vse lahko napravita po svoji volji in živita skupaj kot moderna zaročenca. Ali tega vendar nočeta. Hočeta blagoslova za to zvezo, ki ga more edino dati Društvo narodov v sporazumu z državami, ki bi bile pri združitvi prizadete.

Avstrija. Parlamentarno delovanje ne pride naprej. Ko se je jelo razpravljati o ustanovitvi novega ministrstva in o povišanju carine, so se začeli oglašati socialdemokratski govorniki in zaenkrat izpeljavo zabranili. Radi kravalov, ki so se vršili na univerzi, je posegel vmes tudi dunajski župan Seitz, ki je dal policiji nalogo, da sme vdreti v univerzo, ako bi se še nadalje vršili pretepi. Kakor znano, policija tega ne sme storiti, ker je univerza avtonomna in proti tej odredbi so se pritožile meščanske stranke. — Slabe ceste, ki so v različnih krajih radi povečanega prometa z avtomobili, so povzročile, da se je sklical na Dunaj poseben odbor, ki bi se s tem vprašanjem pečal. Avtomobili so postali za železnice velik konkurent in računati je na še večji deficit železnic. — Kakor poroča „Arbeiterwille“, je po-

vzročila v Eisenstadtu nevihta silne škode. Župan mesta je prosil vojaške pomoči. Polkovnik je to prošnjo zavrnil, češ, da pričakuje generala, ki bo vojaštvo inšpiciral in morajo radi tega obleka in čevlji vojaštva biti čisti. Znak, kako se prilagodi vojaštvo, ki se vzdržuje od davčnega denarja vseh, gospodarskim potrebam!

Inozemstvo.

Jugoslavija. Spor z Albanijo se je po posredovanju velesil Francije, Angleške, Nemčije in Italije rešil. Te velesile so vložile posamezno, toda z enakim besedilom jugoslovanski vladi noto, da se spor likvidira. Jugoslavija je nato pristala, čim izpusti Albanija zaprtega tolmača. Ker je tudi Albanija dobila noto in se obvezala, da izpusti tolmača, in edino zahtevala, da se za Albanijo žaljive besede jugoslovanske note spremenijo, je smatrati spor za končan in se vpostavijo redni odnošaji.

Nemčija je doživela na zadnji konferenci v Ženevi občuten poraz svoje zunanje politike. Odkar so vstopili v vlado nemški nacionalisti, so postali zlasti Francozi silno občutljivi. Tudi rusko-angleški spor vpliva na Nemčijo, ker se ne mara odreči trgovski vezi z Rusijo, kar pa spet ni po volji Angleški in se radi tega ni hotela postaviti na stran Nemčije. Tako ni dosegel Stresemann, minister zunanjih zadev, v Ženevi niti znižanje francoskih posadk v Porenju, na kar je sigurno upal. Nemški desničarski krogi so izzivali z različnimi izjavami francosko občutljivost in netili nezaupnost. To se je maščevalo in Poincaré je v ostrem tonu ob priliki odkritja nekega spomenika v Luneville govoril proti Nemčiji, kateri ne zaupa. Ne samo Stahlhelm in druge organizacije ogrožajo mir, ampak Nemčija se ni odrekla niti Alzaške. Radi tega govora misli Nemčija v posebni seji ostro odgovoriti.

DOMAČE NOVICE

Učimo se discipline. Pod tem naslovom piše „Mali list“, ki izhaja v Trstu: Disciplina je prostovoljna podreditev lastne volje in lastnega dela eni skupni volji pod skupnim vodstvom. Disciplina je za organizacijo to, kar je mazilno olje za stroj; če ni olja, se kolesa ogrejejo in stroj obstane. Če v organizaciji ni discipline, če vsak na svojo stran vleče in vsak misli, da je komandant, potem organizacija nič ne doseže. Ne rečemo, da malo doseže: nič ne doseže. Več doseže deset mož v disciplini kot tisoč mož v razprtiji, kjer je vsak bolj kunšten kot drug. Organizacija z disciplino je res organizacija, organizacija brez discipline pa je navadna banda. — Narodi brez discipline so narodi slabiči v vseh stvareh, narodi z veliko disciplino pa so povsod prvi. Disciplina v organizaciji je tista čarovna palica, ki čara uspeh za uspehom na dan, nediscipliniranost je smrt vsakega skupnega napredka. Disciplina je znak velike inteligence in širokega obzorja tako vsega naroda kakor posameznika, nediscipliniranost pa je dokaz velike omejenosti in ozkega obzorja, znak osebne častihlepnosti ali surovega nasilja. Izobrazba je za uspeh organizacije potrebna. To je res. Ni pa dovolj. Za uspeh pa je potrebna tudi volja. In pri skupnem delu se kaže ta volja samo v disciplini in nič drugače. Slovenci smo veliko naredili za umsko izobrazbo širokih ljudskih plasti. Ali pa smo naredili toliko tudi za vzgojo discipline, ki je prav tako ali še bolj potrebna kot izobrazba?

Pred poroto. Devetnajstletna Marjeta Sprachmann iz Djekš, dekla pri Slamaniku, je prišla v drugo stanje. To pa je hotela zakriti in se je močno prevezovala. Ko je čutila znake poroda, se je odstranila iz hiše in rodila sredi zime in mraza dete na prostem. Mati je pretrgala otroku popkovo žilo, ga vrgla čez ograjo v sneg in hitela zopet v hišo, da se vleže spat. Drugi dan so se opazili krvavi znaki. V sadnem vrtu so se našli ostanki detinega telesca; psi so ga že načeli in raztrgali. Kot vzrok navaja obtoženka, da je to storila iz zadrege, ker oče otroka ni hotel priznati, in se je bala odslovitve iz službe. Prizadeti to zanikajo. Računala je s tem, da odnesejo dete lisice, ki se približajo ponoči hiši in da na ta način izgine vsaka sled. Zdravnik pravi, da mati ni pri pravi pameti, glava je izrečno majhna, kar

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

ovira razvoj možganov, že njena mati je imela sedmero dece, vsako dete z drugim očetom, in tako je živela brez prave ljubezni in čuta. Gospodar pravi kot priča, da ni lahkomišelna, da je pa jako pozabljiva. Ne zna ne pisati ne brati. Porotniki zanikajo z 12 glasovi vprašanje detomorstva, s 4 glasovi nepazljivost pri porodu in pripoznavo z 9 glasovi nenormalno duševno stanje obtoženke. Na podlagi tega izreka se obtoženka opravi. — Ta slučaj jasno kaže, kam človek zabrede, ako se zanemarija vzgoja. — Brezposelni Obertavč, Koren, Kap, Andrej, Augustin in drugi so zapili in zakvartali svojo brezposelno podporo, ki so jo dvignili v Velikovcu. Avgustin in Obertavč gresta proti večeru na vlak v Sinčo vas. V gozdu udari Avgustin spremljevalca na sence, da se onesvesti in mu vzame denarnico. Bila pa je prazna. Obtoženec pravi, da je hotel vzeti samo svoj izgubljen denar, Obertavč pa je padel vsled pijanosti. Priče pravijo, da so bili vsi malo naličani. Zagovornik pravi, da se gre za nedovoljeno igro, pri kateri se lahko izgubljeni denar tirja nazaj in radi tega dejanje ni rop, ampak samo nedovoljena samopomoč. Porotniki potrjujejo vprašanje roba z dvanajstimi glasovi, zanikajo pa izpeljavo. Državni pravdnik zahteva kazn za rop, omili pa se naj radi pijanosti in priznanja. Obtoženec se obsodi na osem mesecev težke ječe z mesečnim trdim ležiščem. — Viktorija Vimpolšek, 26 let stara dekla pri Šerčerju, občina Weissenstein, je obdolžena dvojnega umora. Po kratkem presledku je utopila v Dravi svoji nezakonski deklici v starosti do en in pol leta, ki jih je imela v reji pri drugih ljudeh. Oče otrok, 21 let stari Strasser, je gozdarski delavec, in ko je postal brezposeln in ni mogel plačevati alimentov, se je rodila v dekli misel, da se znebi otrok. Izročila jih je valovom in preplesala nato celo noč. Zdravniki so ugotovili, da je dekla normalno razvita, da se je dobro učila in pridno delala. Zaslužila je 30 šilingov mesečno in dobivala obleko. Državni pravdnik je naglašal, da je to spet dokaz poveljne dobe, kako malo se življenje ceni. Zločin se ni storil, ker obtoženka bremena ni mogla prenašati, ampak radi tega, ker ga ni hotela. Čim so nastopile majhne težkoče in se ni mogla brezskrbno udati veseljačenju, je pozabila na vsetost človeškega življenja in postala morilka lastnih otrok. Ne zasluži imena matere. Ni manjkalo socialnih naprav, ampak materinskega čuta in dobre volje. Zagovornik je zopet trdil, da je storila zločin iz ljubezni, da obvaruje svoje otroke težkih udarcev življenja. Beda jo je do tega privedla. Porotniki so jo obsodili na pet let težke ječe, poostrene vsak mesec s trdim ležiščem.

Bistrica v Rožu. Dne 19. VI. so imeli pri Kraigerju na Bistrici hakenkreuzlerji javno zborovanje, na katerem je nastopal kot govornik neki g. Pospšil iz Podroščice. Kaj je govoril, nam ni znano, ker so bili po različnih plakatih povabljeni samo „deutsche Arbeiter und deutsche Bauern“ (nemški delavci in nemški kmeti). Udeležba je bila od strani domačinov tako slaba, da se je g. Pospšil radi tega jezil. Da je bila udeležba tako klaverna, je bil vzrok ta, ker so bili povabljeni samo Nemci in ker ima tuk. tovarna zaposlenih samo kakih 5 nemških delavcev. Deutschbaura pa imamo pa samo enega v celi občini, in sicer v Svečah, in tudi ta se shoda ni udeležil. Priskočili so pa našim hakenkreuzlerjem na pomoč sobojniki v uniformi iz Podroščice in Borovelj, ki so se poprej udeležili odkritja spomenika padlih vojakov v Kapli. Na plakatih je bila predvidevana tudi vstopnina za stroške v pfenigah, tudi ime znanega Hitlerja smo čitali na istih, toraj so dobili plakate iz Reiha. — Neki hudomušnež je celo dejal, da bodo proklamirali pri Kraigerju „Anschluss“.

Žitara vas. Na Telovo, ko so šli ljudje iz Št. Lipša v Žitaro vas k službi božji, so našli v Šentlipškem jezeru utopljeno 45 let staro udovo Marjeto Brežjak, pd. Hupčinjo iz Žitare vasi. Imenovana zapuščala dva fanta v starosti od 10 do 15 let, je gospodarila na malem posestvu, ki ga je pred leti zapustil rajni mož otrokom. Nad eno leto je živela z nekim delavcem, ali ker je ni hotel poročiti, je pred njim izjavila, da se konča. In res je v ponedeljek dne 13. t. m. vstala zelo zgodaj in šla v Žitarsko goro z vrvjo z namenom, da se obesi. Cel dan

je tavalala tam brez jesti in vode, vendar jo je nevidna moč zadrževala, da tega storiti ni mogla. Delavec videč, koliko radi njega trpi, ji je obljubil, da gresta delat pred Telovim oklic. Naslednja dva dni je vsa obupana s solzami v očeh pripovedovala kaj vse trpi in kako ji je šlo prejšnji dan v gori. Ko pa pride srede večer, je bila mera polna in na Telovo okoli štirihih zjutraj je šla v smrt.

Šmarjeta pri Velikovu. (Volitev ključarjev in drugo.) Našo faro opravlja začasno g. provizor Gsöls, ki lomí slovenščino v cerkvi vernikom v posmeh in si tolmači pastirovanje med Slovenci prav po svojem. Ker je upeljana tudi pri nas enkrat v mesecu nemška pridiga, nemških poslušalcev pa v cerkvi ni, je g. provizor zahteval od slovenskih vernikov, da morajo biti tudi pri nemški pridigi navzoči, češ, kdor nemško ne razume, naj rožni venec moli. S takim naziranjem naj gre g. provizor kot misijonar v Afriko po uspehe. Da bi ponemčevanje v cerkvi hitreje napredovalo, se je g. provizor potrudil, da ima izvemši nedelje, ko je samo nemška pridiga, dve pridigi, najprej slovensko, navrh pa nemško. Na ugovor slovenskih vernikov proti takemu neenakemu postopanju je dejal g. provizor razkačeno: „Že zaradi svoje matere moram vsako nedeljo nemško pridigovati, ker slovensko ne razume, nič več in tudi nič manj ne bom storil, bodite veseli, da nemškega petja ne upeljam.“ Kar se še ni, se še lahko zgodi; lahko se pa še tudi zgodi, da bo g. provizor nemško pridigoval in nemško pel svoji materi in praznim stolom, rožni venec molimo lahko doma nemoteno. Ravno tako žalostne razmere so tudi v šoli, kjer je zopet g. provizor mnenja, ker poučujejo učitelji nemško, bo tudi on, razven v prvem razredu, poučeval samo nemško. — Pa še neko novost je uvedel ta gospod pri nas. Dosedaj je bila navada, da smo volili za cerkvene ključarje take moze, katerim smo zaupali, da bodo z vso vsmo skrbeli za cerkev in povzdigo verskega življenja v fari. Nikomur še ni prišlo na misel zahtevati, da mora biti cerkveni ključar Slovenec ali Nemec in pripadnik kake politične stranke, kakor je to zahteval sedaj g. provizor. Po svoji stari navadi smo volili cerkvene ključarje tudi dne 10. IV. t. l., kjer sta bila s pretežno večino glasov pravilno izvoljena g. Fr. Škofič, ki opravlja to službo že več let in na novo g. M. Vedenik, ker njegov prednik vsled bolehnosti ni hotel več prevzeti. In glejte! S to izvolitvijo g. provizor ni bil zadovoljen, ker se ni oziral na stranke; slučajno sta oba ključarja pripadnika ene in iste stranke in še slovenske povrh, ki je edina verna v fari. Zahteval je od g. Škofiča, naj odstopi, da se bo mogel izvoliti tudi od druge stranke eden. Po novem načinu mora biti torej cerkveni ključar zastopnik politične stranke in ne več nepristranski zastopnik vernih faranov. Zanimivo namreč je, da novo izvoljena ključarja po skoraj dvomesečnem čakanju nista dobila dekretov imenovanja. Vsled tega sta prišla do prepričanja, da stoji tudi višja cerkvena oblast na tem stališču, kakor g. provizor in sta na žalost njunih volivcev odstopila. Nato se je vršila dne 5. VI. zopet volitev cerkvenih ključarjev, katere se volivci odstopivših ključarjev niso udeležili, da se je lahko vršila po novih principih, in uspeh ni izostal, oba sedaj izvoljena sta pristala one stranke, katero je hotel g. provizor. Če bi bil v svojem postopanju konsekventen, bi moral tudi sedaj naprositi enega izmed teh dveh, naj odstopi, da ne bo samo ena stranka zastopana. In zopet je zanimivo, da sta ta dva ključarja dobila dekrete že v osmih dneh. Kar je nas vernih faranov se s temi novotarijami ne strinjamo. Ker so se odrinili ključarji, ki so bili od nas izvoljeni, nasvetujemo g. provizorju, naj si prizadeva pridobiti razven ladbundlarjev še enega socijaldemokrata za ključarja, da bo slika popolna.

Št. Ij ob Dravi. (Požar.) V nedeljo dne 19. t. m. popoldne je pričelo goreti za gospodarskim poslopjem gostilničarja Lederhasa. Vzrok požara ni pojasnjen, govori se pač, da vsled kratkega stika. V kratkem je bilo vpepeljeno tudi gospodarsko poslopje. Objekti so bili primerno zavarovani. Zanimivo je, da je pri tej hiši, kolikor pomnijo ljudje, pogorelo že štirikrat, sedanjemu posestniku že dvakrat. Posestnik je mislil tačas kriti z opeko in je imel vso opeko znošeno že pod streho, a pri požaru

se je vsled vročine, vode in posutja tudi ta povečini zdrobila. Domača požarna bramba je tik ob hiši in mimo tekoči vodi, a trajalo je dolgo, predno je pričela gasiti. V akcijo so stopile skoro prej sosednje požarne brambe kakor domača. Najprej je poskušala s starimi, počeni cevmi, potem je pritrdila nove, a narobe, in to je zahtevalo skoro pol ure. Ko bi bila na mestu in bolj izvežbana, da bi stopila takoj v akcijo, bi se hiša lahko rešila. Sosednja poslopja so krita z opeko, da niso bila v preveliki nevarnosti.

Blače v Ziljski dolini. (Elektrika.) Že šeststoletja so se jezili Blačani čez strašno dolge zimske noči. Ta večna tema! Saj dobi po zimi solnce pol vasi samo dve do tri ure, pol vasi pa od Katarine do Blaža sploh nič. Pa — mi smo mi! Smo pri Zili doma! Letos, ravno na pust, smo z veličastno parado in napravo, ki je nas stala par tisoč šilingov, pripeljali sem od solnčne strani čez Zilo presvetlo gospe Elektriko! In ta nam preganja nočno temo in preganja mrak v sobah, kuhinjah in hlevih. Na „Glavnem“, „Petrovem“ in trgu „Naše Gospe“ žarijo pa prav velikomestne žarnice. Nobel in žarman pa smo bili tudi našim šolmaštram, fajmaštram in našim cerkvam. Vsem smo dali gratis luč, namreč inštalacijo. Tako smo se tudi mi Blačani (Vorderbedger sind keine Hinterberger) povzpeli v vrsto tistih modernih krajev, ki so v stanu nuditi modernemu tujskemu prometu, kar mu gre.

Bistrica v Ziljski dolini. Naš župnik čg. Skrinar je nam že pred tremi meseci na žledcu obolel. Da se hitreje in gotoveje ozdravi, se je podal v celovški sanatorij, odkoder se, kakor smo zvedeli v našo veliko veselje, zopet kmalu vrne v našo sredo. Če ni pastirja med čredo, je čuti čreda zapuščena. Pridite torej kmalu zdravi, čili in veseli v našo sredo!

Brdo na Zili. (Tam, kjer teče bistra Zila.) Lepo slovesnost smo obhajali v nedeljo dne 19. junija. V našo dekleško Marijino družbo so bile sprejete zopet tri nove družbenice. Našo starodavno gotiško cerkev so dekleta lepo okrasile. Vsa cerkev je žarela v električni luči. Poklicali smo na to našo slavlje čg. Mayerhoferja, župnika v Blačah, ki je v samo njemu lastnem slogu slikal nam v svoji pridigi zdaj resno, zdaj šaljivo vzore in boje deklic v sedanjem času. Kot častiti oče in z dovoljenjem sv. očeta v Rimu je on potem sprejel nove družice v Marijino družbo: v njegove roke so pdale obljubo večne zvestobe Mariji. Izročil je vsaki svetinjo s trakom in diplomo. Krasno so zapela dekleta svoj „Magnificat“ in Hladnikove Marijine litanije. Po končanih cerkvenih obredih je sledil shod in prosta zabava v društvenih prostorih. In tukaj — na najzapadnejši točki Slovanstva, smo zopet enkrat slišali peti navdušeno in krepko, jasno in veselo, večno pomenljive besede ziljske himne: Tam, kjer teče bistra Zila, Kvišku srca! Po Mariji k Jezusu!

Ziljska dolina. (Birma.) Dne 30. majnika je birmoval v naši dolini v Št. Jurju in Gorjanah naš prevz. knezoškof. Naše ljudstvo ga je povsod spoštljivo sprejelo.

Vodovnica pri Vovbrah. (Ogenj.) V soboto dne 18. t. m. popoldne je pričelo goreti pri pd. Harihu v svinjaku. Ker je pihal malo veter in je bilo vreme že dalj časa suho, je bila vas v par minutah s cerkvico vred v plamenu. Ljudje so bili po večini v travnikih in zato ni bilo moč drugega rešiti kot živino. Škoda znaša 60.000 S, zavarovalnina pa le 1/3 škode. Zgorelo je skupno 6 poslopij. Lepa cerkva, ki se je pred kratkim prenovila, ki je bila res kinč naših planin, se je posula. Na mestu je hitra in izdatna pomoč. Zažgali so otroci. Starši, ne dajte otrokom v roke vžigalic!

Vovbre. (Poroka.) Tukaj se je poročila Matilda Rutnik, posestnica Hitarjeve kmetije, z g. Sadnik Ivanom, pd. Rebernikovim na Rudi. Zavednima novoporočencima obilo srečo in blagoslova v novem stanju!

Bevšek. Hudo je na svetu, pa kaj se boš: voda navzdol teče in drevo v jarek pade. Tako je tudi pri nas. Voda teče v Jugoslavijo in tudi les bi mogli samo tja voziti, ako bi ga sprejeli. Sedaj pa je šitnost. V Jugoslaviji vozijo po desni ali pravi strani, pri nas pa po levi. In radi tega obstoji nevarnost, da trčijo vozniki

Schichtovo

terpentinovo - milo

s svojimi 7 odlikami

2. odlika: Velik priročen kos. Takšen velik kos olajša pranje, ker dá takoj toliko pene, kolikor majhen kos po daljšem pranju.

1. Terpentin v milu. 2. Velik in priročen kos. 3. Prijeten duh.
4. Slike iz pravljic za izrezati. 5. Milo je v zavitku. 6. Svetla barva.
7. Schichtova pošta zastonj.

skupaj, kakor čuši in nemčurji v Pliberku. — Na svetu ni nič stanovitnega. Včasih je imel vsak bajtar bika, pa je bilo veliko krav in težkih volov, zdaj pa gospodje odločujejo, kakšnega bika smemo imeti in kam krave goniti in koliko plačati, pa je toliko jalovih krav! V Pliberku smo enkrat videli lepo junico, gospodje so jo napisali na polo papirja in reklo se je, da dobi premijo. Prišel pa je drugi gospod, reklo se je, da je potovalni učitelj, in ta je spoznal, da je junica slovenska, pa je morala vsa osramočena domov kakor Durchschlag v norišnico. Ko bi vsaj živina ne politizirala!

Celovec. Zborovanje avstrijskih trgovcev je minulo. Povdarjala se je posebno potreba skupnega bolniškega in starostnega zavarovanja trgovcev in obrtnikov. Glede obrtne pravice trgovcev se je naglašalo, da smejo tudi trgovci izvršiti majhna ročna dela na blagu. Proti centrali špirta se je vodil oster boj in se zahtevalo, da ga trgovci lahko svobodno razpečavajo. Mandati v vodstvo trgovske zbornice se naj pravičnejše razdelijo, ker se sicer škoduje trgovstvu. Čule so se pritožbe radi direktne prodaje s strani industrije potom šol. Zahtevala se je ukinitve zakona proti navijanju cen in ustanovitve zakona, po katerem bi se varovala lastnina v slučaju javnih tumultov in demonstracij. Zahteva se reforma poravnave in varstvo upnikov. Zakon o živilih je zastarel in se naj predrugači. Pri eksekucijah je razglasitev pomanjkljiva in povzroča, da se pri slabi udeležbi blago po ceni pridobi in z dobičkom zopet razpečava. Trgovsko ministrstvo se naj pri podelitvah obrti bolj ozira na priporočila gremijev. Obrtne nadaljevalne šole so preveč politične, naj se spoji s praktičnimi skušnjami ob navzočnosti trgovcev. Povdarjala se je potreba priključitve k Nemčiji. Prihodnjo zasedanje bo v Inomestu leta 1928. — Slavnostno se je otvoril nemški otroški dom na jezeru ob navzočnosti nemških gostov iz Berlina. Namen: Um den reichsdeutschen Großstadtkindern ausser Erholung und Kräftigung das Kennenlernen der Kärntner Berg- und Seelandschaft und seiner urwüchsigen treudeutschen Bevölkerung zu vermitteln. (O ironija!) Otvoritev se je vršila pod širokovejato lipo. (Kje je nemški hrast?) Sedaj je 124 nemških otrok v domu in 22 paznikov. Razvijajo se dobro. Kmetje iz okolice pa pravijo, da vodstvo slabo plačuje njihove pridelke! — Društvo za vzdrževanje nemških gradov iz Nemčije je priromalo tudi na Koroško. Društvo ima poleg umetnostne in zgodovinske naloge tudi nacionalno. Došlo je okrog 120 oseb. Ustavili so se v Spitalu, Beljaku, Vrbi, Porečah, Celovcu, Št. Vidu in Brežah. Ogledali so si tudi Ljubelj in preštudirali nekdanje plebiscitno ozemlje. Denar imajo, zakaj ne?!

Lednice. Le malo se mi Ledničani oglašimo, pa še tedaj imamo le žalostne novice. Meseca marca smo spremili k večnemu počitku mladega Bvatinča, 35 let starega moža, ki je prebil od prvega dne 1914 do zadnjega 1918 v

svetovni vojni na fronti brez poškodbe, pa ga je nenadoma zadela smrt na lepi cesti. Peljal se je s svojo ženo in otroci k svoji žlahti, grede se mu splaši konj, prevrne, on pa dobi poškodbo na glavi in prsih, da je čez nekaj dni umrl v bolnici v Beljaku. Žena in otroci so dobili manjše poškodbe. — In spet nam je bela žena ugrabila našega Friedlna, rodoljuba kremenitega značaja, vrlo naprednega gospodarja, v starosti 57 let vsled zastrupljenja krvi. — Umrli so v zadnjem mesecu tudi stari Štefanov oče v Malencah, stari 89 let, in Liza Autz, stara 80 let. Naj jim bo domača zemlja lahka!

Kotmara vas. Izobraževalno društvo „Gorjanci“ priredi v nedeljo dne 3. julija t. l. materinski dan. Spored: Ob pol 7. dopoldne prva sv. maša, pol 9. pridiga in druga sv. maša. Popoldne ob 3. pridiga in blagoslov, ob 4. govor pri Simonu. Govori čg. Starc.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Na Dunaju se je vprizorila pri Hagenbundu tudi slovenska umetniška razstava. Žela je laskavo priznanje. Sodelovali so: Franc in Tone Kralj, Drago in Nande Vidmar, Tine Kos, Veno Pilon in Fran Stiplovšek. — Pri Messini so vieli soma (Haifisch), ki je bil 10 m dolg in tehtal več kot 50 kg. — Zagrebški vlak je skočil pri Kravici s tira. Vodja mrtev in več oseb ranjenih. — Letalca Chamberlin in Levine, ki sta došla iz Amerike v Berlin, sta posetila tudi Dunaj. Varnostne odredbe so bile izborne. 3660 policistov peš, 282 na konjih in 600 vojakov. Za polet preko Atlantskega morja se javlja vedno več ljudi. Tudi ženske so že vmes. — Na Hrvaškem se je ustanovila nova stranka, Hrvaški blok s proticentralističnim značajem. Nezadovoljni so z Radičem.

Borza. Dunaj, 29. junija 1927. Dolar 7,0885, dinar 0,1246, nemška marka 1,68, čsl. krona 0,2099, lira 0,4082, franc. frank 0,2777 avstrijskih šilingov.

Izobraževalno društvo „Kočna“ priredi
v nedeljo, dne 10. julija 1927
svoj

MATERINSKI DAN

s sledečim sporedom:

Predpoldne cerkvena slavnost.
Popoldne ob 3. uri na društvenem odru nadgovor, deklaracija, igra

DVE MATERI

Med dejanji poje domači pevski zbor.

Vstop prost.

Prostovoljni darovi za kritje stroškov se hvaležno sprejemajo.

Vse žene in dekleta prisrčno vabi ODBOR.

POZOR!

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku razglasa sledeče sklepe občnega zbora in načelstva: 1. Delež znaša 2 S. Stari deleži se morejo zvišati, in sicer opravični (2 K) na en delež po 2 S, glavni (20 K) na 10 deležev po 2 S. Polovico da posojilnica, polovico doplača zadružnik. Rok priglasitve do 1. decembra t. l. — 2. Kdor ima posojilo, pa ne zviša deleža do 1. oktobra t. l., se mu posojilo odpove. — 3. Najmanjša vloga je določena na 1 S; vloga, ki se do 1. septembra t. l. ne zviša na 1 S, se prenese na skupno vlogo. — 4. Posojila dovoljuje načelstvo vsako **prvo sredo** v mesecu. — 5. Uradni dan je vsako **sredo** od 9 do 12. ure dopoldne. NAČELSTVO.

Priporočam

olje za večno luč

v znani izvrstni la kvaliteti, garantirano najfinejše rafinirano, varno in mirno goreče, ne kadeče se; k temu pripadajoče senje, glazke, kadilo, oglje za kadičnice, cerkvene sveče, kropila itd. — **Franc Siebert**, trgovina in razpošiljalnica sveč, Stauderhaus Celovec. Svežnji se na željo dostavijo.

Vabilo.

Izobraževalno društvo n znanja vsem prijateljem poštene zabave širom Koroške, da priredi

v nedeljo, dne 3. julija ob 3. uri popoldne
krasno Medvedovo igro

ZA PRAVDO IN SRCE

Vsak, ki bo čital to vabilo, naj to drugim sporoči in jih pripele ta dan v Globasnico.

Prijazno vabi ODBOR.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Štebnu pri Beljaku, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši

v nedeljo, dne 10. julija 1927 ob 3. uri popoldne v posojilničnem prostoru pri Vavčarju v Štebnu

po sledečem dnevnem redu:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Čitanje revizijskega poročila 1926.
3. Poročilo odbora o nastavitvi zlate začetne bilance s 1. l. 1927.
4. Odobritev zlate začetne bilance.
5. Poročilo in odobrenje računskega zaključka za leto 1926.
6. Slučajnosti.

Ako bi ob določenem uri občni zbor ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje drugi občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

NAČELSTVO.